

ผลกระทบทางกฎหมายหลังต้องโทษจำคุก

Legal Impacts after Imprisonment

เชษฐ คำวรรณ *
Chad Comewan *

Received : 15 NOV 2018 / Revised : 20 DEC 2018 / Accepted : 30 JAN 2018

บทคัดย่อ

สำหรับผู้ที่เคยต้องโทษจำคุกในคดีอาญา ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญา โดยคำพิพากษา และพ้นโทษออกมาจากเรือนจำหรือทัณฑสถานแล้ว จะพบว่าบุคคลผู้นั้น ประสบปัญหาเรื่องของการดำรงชีวิตของตน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการยอมรับทางสังคม หรือพบกับอุปสรรคต่างๆ ในการประกอบสัมมาอาชีพ ทั้งนี้เนื่องจากในสังคมนั้น ประชาชนโดยทั่วไปยังมีความรู้สึกในทางลบ ต่อตัวผู้เคยต้องโทษจำคุก โดยอาจเกิดจากความเกรงกลัวบุคคลนั้นๆ และไม่คบหาสมาคมด้วย หรือเกิดจากความรู้สึกไม่ยอมรับ จากการที่ได้กระทำความผิดและเคยต้องโทษจำคุก เพราะมีความเชื่อว่า บุคคลผู้นั้น เป็นคนชั่ว ทำผิดศีลธรรม มีจิตใจที่ไม่ดี ซึ่งในความเป็นจริง บุคคลผู้ที่เคยต้องโทษจำคุกนั้น อาจถูกจำคุกในฐานะความผิดที่แตกต่างกันไป อาจเกิดจากการกระทำโดยเจตนา หรือไม่เจตนา หรือแม้แต่เกิดจากการกระทำโดยประมาทก็ดี แต่อย่างไรก็ตาม สังคมส่วนใหญ่จะมองว่าบุคคลผู้นั้นเป็นบุคคลที่ไม่ควรยุ่งเกี่ยวและให้อภัย ส่วนผลกระทบอีกด้านหนึ่งต่อผู้เคยต้องโทษจำคุกที่ได้กล่าวในข้างต้นว่า มีอุปสรรคต่างๆ ในการทำงาน ในสาขาอาชีพต่างๆ เพราะกฎหมายส่วนใหญ่ กำหนดเงื่อนไข และคุณสมบัติ ของผู้สมัคร หรือพนักงาน ในสาขาวิชาชีพเฉพาะไว้ ห้ามบุคคลที่เคยต้องโทษจำคุก สมัครงาน หรือทำงาน ในสาขาวิชาชีพนั้นๆ ซึ่งจะได้กล่าวไว้ในเนื้อหาของบทความวิชาการนี้ ว่ามีกฎหมายที่สำคัญๆใดบ้าง กำหนดเงื่อนไข และคุณสมบัติไว้ นอกจากนี้แล้ว บทความนี้อาจใช้เป็นบทความอ้างอิงต่อบุคคลทั่วไป ให้เกิดเป็นมุมมองที่กลับของผู้ที่กระทำความผิด และถึงที่สุดให้ต้องโทษจำคุก อีกทั้งเพื่อให้เกิดความยับยั้ง ชังใจ เกรงกลัว ไม่กล้าทำผิดกฎหมายด้วย

คำสำคัญ : ต้องโทษจำคุก / ความผิด / ผลกระทบ



* อาจารย์หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

* Bachelor of Law Instructor, Faculty of Law, Rangsit University

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย
ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

Abstract

Obviously, the person or people who was imprisoned by the final judgement on Criminal Law or other Criminal delegated Act, and after the impunity from the prison or penitentiary, he or she might unavoidably face the difficulties and frequently meet with the obstacles, in order to spend his/her life commonly, particularly in the society. Most of the people in the community won't accept those people or Jailbirds. In some reasons, may be they are afraid of imprisoner, try to avoid and set apart of, or even reject those persons due to the feeling of disclamation on the wrongful execution, immorality, and miscreant. In fact, the reason of imprisonment might not be like the opinion that the people feel, some might be in jail because of intentional crime act or unintentional delinquency, negligence, or other reasons, consequently still, the society profoundly unconsents and unforgiven, right away. Another significant negative effect on the person, those who was in jail or penitentiary is the impact of provisions in most of the Laws, which stipulate terms and conditions in job applications, "to not commit the crime and under the final convict to imprison". Or even in some case, the imprisoner is presently and normally working in the specific job position, the employer is legally able to fire or stand him/her off, if they know afterward and actually prove that employee used to be in jail before, for instance. Finally, the facts on writing could obviously be the reflect mirror to the general person and can be widespread and fortunately used as the reminding note or tools, to restrain the illegal offending and faulty.

Keywords: Imprisonment / offend / affect



บทนำ

บทความวิชาการนี้เป็นบทความที่กล่าวถึงข้อกำหนดและข้อจำกัดต่างๆ ทางกฎหมาย ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาจำคุก ซึ่งการต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษานั้น จะต้องเป็นโทษที่ได้รับจริง ให้ถูกจำคุก หากใช่เป็นการรอลงอาญา หรือรอการลงโทษไม่ สำหรับหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย ในเรื่องการรอการกำหนดโทษ หรือ รอการลงโทษ มีบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 65 ว่า “ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกและในคดีนั้นศาลจะลงโทษ จำคุกไม่เกิน 3 ปีถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับการกระทำความผิดโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว เห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ แล้วปล่อยตัวไปเพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไข เพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวด้วยหรือไม่ก็ได้”

ในการต้องโทษจำคุกนั้น อาจเกิดเนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่น เช่นความผิดตามพระราชบัญญัติความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 ในมาตรา 4 วรรคท้าย ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อได้มีการยื่นเช็คเพื่อใช้เงินโดยชอบด้วยกฎหมาย ถ้าธนาคารปฏิเสธไม่ใช้เงินตามเช็คนั้น ผู้ออกเช็คมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ” หรือ กฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา ให้ลงโทษจำคุก

ส่วนการลงโทษหรือการมีคำพิพากษาให้จำคุก จะน้อยกว่าที่บทกำหนดโทษบัญญัติไว้ หากได้เป็นสิ่งสำคัญไม่ เพราะถือเอาบทกำหนดโทษที่บัญญัติไว้เป็นสาระสำคัญ อีกทั้งยังเป็นคนละกรณีกับการต้องโทษให้จำคุกในคดีลหุโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญาหมวดหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะพิเศษ คือ มีระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แม้จะได้กระทำความผิดโดยมิได้มีเจตนา ก็ต้องรับโทษ ซึ่งความผิดในคดีลหุโทษ จะมีความแตกต่างไปจากการกระทำความผิดอาญาอื่นๆ ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษเมื่อกระทำโดยเจตนาเท่านั้น ตามประมวลกฎหมายอาญา หมวดที่ 4 มาตรา 59 วรรคแรกบัญญัติว่า “บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญา ก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดเมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยชัดแจ้งให้ต้องรับผิด หรือกระทำโดยไม่มีเจตนา...” เพราะความผิดในหมวดนี้ หรือความผิดในคดีลหุโทษ เน้นการป้องกันและระงับข้อพิพาทระหว่างบุคคลมิให้ลุกลามใหญ่โต ไม่ใช่สิทธิของตนในการก่อความรำคาญแก่ผู้อื่นเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขจากเพราะเนื่องจากความผิดลหุโทษนั้น ถือได้ว่าเป็นความผิดเล็กน้อย การเคยต้องโทษจำคุก ทั้งความผิดลหุโทษหรือการกระทำโดยประมาท แม้มิได้ ได้รับผลกระทบจากข้อกำหนดหรือบทบัญญัติในทางกฎหมาย แต่อาจได้รับผลกระทบในอีกด้านหนึ่ง หรือในทางสังคม ซึ่งไม่มากนัก



วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย
ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

ผลกระทบทางกฎหมายต่อผู้เคยต้องโทษจำคุก

ผลกระทบในทางลบซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นกระทบตามบทบัญญัติของกฎหมาย ต่อผู้เคยต้องโทษจำคุก โดยสามารถจำแนกตามกฎหมายเป็นเรื่องๆ ไป ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ เป็นกฎหมายทางสังคม ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคม ผู้ที่เคยต้องโทษจำคุกก็ได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ โดยเหตุผลนั้น เป็นเรื่องของผู้ที่เคยต้องโทษจำคุก เป็นบุคคลที่เคยก่อคดีต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรือแม้แต่คดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งความผิดเหล่านี้ ในทางสังคมวิทยาหมาย ถือได้ว่าเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยอันดีของสังคมประชาชน รวมไปถึงเรื่องของศีลธรรมด้วย แม้ว่าผลร้ายหรือผลเสียหายอาจเกิดขึ้นต่อเอกชน บุคคลใด บุคคลหนึ่งก็ตาม แต่ความผิดนั้นถือว่าเป็นเรื่องที่กระทบกระเทือนทั้งกายภาพและทางจิตใจของผู้ที่อยู่ร่วมกันในสังคม ให้มีความรู้สึกต่อความไม่ปลอดภัยต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน ในการดำเนินชีวิต ซึ่งกฎหมายกำหนดโทษไว้ว่า ผู้ที่ได้กระทำความผิด จะได้รับการลงโทษ ต่อบุคคลหรือผู้ที่มีเจตนากระทำความผิด เพื่อขจัดใช้ความผิด อันได้ก่อกำขึ้นนั่นเอง หรือเพื่อให้เกิดการเช็ดหลาบต่อการกระทำความผิด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกฎหมายนั้นๆ

ผลกระทบต่อผู้เคยต้องโทษจำคุกจากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ

พลเรือน พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายฉบับหนึ่งที่จำกัดสิทธิและเป็นอุปสรรคต่อผู้ต้องโทษจำคุก ในการเข้ารับราชการ เป็นข้าราชการพลเรือน เพราะมีบัญญัติ ในพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 36 ข. ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ผู้ที่ จะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือน ต้องมีคุณสมบัติทั่วไป และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ ... (4) เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีจนเป็นที่รังเกียจของสังคม...(7) เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเพราะกระทำความผิดทางอาญา เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ...” จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจน ถึงข้อจำกัดของบุคคลที่จะเข้ารับราชการ เป็นข้าราชการพลเรือนไว้ว่า จะต้องไม่เป็นผู้ที่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน และได้วางข้อจำกัดไว้ในอีกข้อหนึ่ง คือข้อ (4) ซึ่งเป็นลักษณะของบุคคลที่อาจไม่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกมาก่อน แต่ถือได้ว่าอยู่ในขอบข่ายของนิยามต้องห้าม เพราะถือได้ว่าเป็นผู้บกพร่องในศีลธรรม จนเป็นที่รังเกียจของสังคม แต่มีข้อยกเว้นให้บุคคลที่เคยต้องโทษจำคุกสามารถเข้ารับราชการได้ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้บัญญัติถึงข้อยกเว้นดังกล่าว ในมาตรา 36 วรรค 2 ไว้ว่า “ผู้ที่ จะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนซึ่งมีลักษณะต้องห้ามตาม ข. (4) (6) (7) (8) (9) (10) หรือ (11) ก.พ. อาจพิจารณาข้อยกเว้นให้เข้ารับราชการได้ แต่ถ้าเป็นกรณีมีลักษณะต้องห้ามตาม (8) หรือ (9) ผู้นั้นต้องออกจากงานหรือออกจากราชการไปเกินสองปีแล้ว และในกรณีมีลักษณะต้องห้ามตาม (10) ผู้นั้นต้องออกจากงานหรือออกจากราชการไปเกินสามปีแล้ว และต้องมีใบเป็นกรณีออกจากงานหรือออกจากราชการเพราะทุจริตต่อหน้าที่ มติของ ก.พ. ในการยกเว้นดังกล่าวต้องได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสี่ใน



ห้าของจำนวนกรรมการที่มาประชุม การลงมติให้กระทำโดยลับ” จะเห็นได้ว่า แม้จะมีกฎหมายบัญญัติ ข้อยกเว้นไว้ก็ตาม แต่มีเงื่อนไขที่ยุ้งยาก เพราะในกฎหมายมาตราดังกล่าวบัญญัติไว้ว่าจะต้องได้รับเป็น มติของ ก.พ. และจะต้องได้รับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสี่ในห้าของกรรมการ ก.พ. ที่เข้าร่วมประชุม อีกทั้งการลงมติ กฎหมายกำหนดให้กระทำโดยลับอีกด้วย และในขณะเดียวกันคณะกรรมการพลเรือนยัง มาจากบุคคลจากหลากหลายหน่วยงาน ดังที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ลักษณะ 1 คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า “ให้มีคณะกรรมการข้าราชการ พลเรือนคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “ก.พ.” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน ปลัดกระทรวงการคลัง ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ และเลขาธิการ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการซึ่งทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านการบริหารและ การจัดการ และด้านกฎหมายซึ่งมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในความสามารถมาแล้ว และเป็นผู้ที่ได้รับการ สรรหาตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎ ก.พ. จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน แต่ไม่เกินเจ็ด คน และให้เลขาธิการ ก.พ. เป็นกรรมการและเลขานุการ”

ผลกระทบต่อผู้เคยต้องโทษจำคุกจาก พระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตปฏิบัติ หน้าที่ประจำรถ (รถประจำทาง)ไว้นอกเหนือไปจากข้อบัญญัติทางกฎหมาย ในเรื่องของการที่ต้องได้ รับการศึกษาและจบหลักสูตรจากโรงเรียนการขนส่ง ของกรมการขนส่งทางบก หรือโรงเรียนสอนขับ รถ ที่กรมการขนส่งทางบกรับรองว่า ต้องไม่เคย เป็นผู้ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด หรือ คำสั่งที่ขอบด้วยกฎหมายให้จำคุก ยกเว้น โทษสำหรับความผิด ที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความ ผิดลหุโทษ หรือได้พ้นโทษมาแล้วเกินกว่า 3 ปี ที่กฎหมายยกเว้นอนุญาตให้สามารถขอรับใบอนุญาต ปฏิบัติหน้าที่ประจำรถได้ แต่มีข้อน่าสังเกตสำหรับข้อยกเว้นของการกระทำความผิดโดยประมาทนั้น กฎหมายกำหนดว่า จะต้องไม่เป็นความผิดโดยประมาทที่เกี่ยวกับการใช้รถในการกระทำความผิด มิ ฉะนั้น ก็ไม่สามารถขอรับใบอนุญาตฯ ได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังได้บัญญัติ ข้อกฎหมายที่ส่งผลขยายข้อกำหนดคุณสมบัติออกไป ครอบคลุมถึง การที่ผู้ขอรับใบอนุญาตฯ จะต้อง ไม่เป็นบุคคลที่เคยถูกควบคุมตัว เพราะเหตุแห่งพฤติการณ์การเป็นภัยต่อสังคม หรือเป็นอันตรายอีกด้วย แต่มีข้อยกเว้นว่า บุคคลเหล่านั้นจะสามารถขอรับใบอนุญาตฯ ได้ ก็ต่อเมื่อพ้นจากการถูกควบคุม ตัวเช่นว่านั้นมาแล้วเกินกว่า 1 ปี

บทบัญญัติทางกฎหมายดังกล่าวข้างต้น ถือได้ว่าเป็นข้อจำกัดและเป็นอุปสรรค ทางกฎหมาย อีกประการหนึ่ง สำหรับผู้ที่เคยต้องโทษจำคุก และจะทำงาน เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ประจำรถ โดยเฉพาะ รถประจำทางหรือที่เรียกในภาษาทั่วไปว่า “รถเมล์” สำหรับความหมายของผู้ปฏิบัติหน้าที่ประจำรถ หมายถึง ผู้ขับรถ ผู้เก็บค่าโดยสาร หรือกระเป๋ารถเมล์ หรือนายตรวจ หรือเป็นผู้บริการ ในรถโดยสาร





วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย
ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

นอกจากในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งทางบกแล้ว ยังมีข้อจำกัดและอุปสรรคทางกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง ซึ่งได้บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติ รถยนต์ พ.ศ. 2522 โดยได้วางกฎเกณฑ์ทางกฎหมาย จำกัดคุณสมบัติของการขอรับหรือต่ออายุใบอนุญาตใบขับขี่รถยนต์สาธารณะ (แท็กซี่ สามล้อ จักรยานยนต์รับจ้าง) ไว้ว่าจะต้องไม่เป็น ผู้เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ในฐานะความผิดตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 หรือความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดต่อชีวิต ความผิดต่อร่างกาย ความผิดต่อเสรีภาพ ความผิดฐานลักทรัพย์และวิงวาททรัพย์ ความผิดฐานกรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ ความผิดฐานยักยอก ความผิดฐานรับของโจรและความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษหรือโดยคำสั่งที่ขอด้วยกฎหมายให้จำคุก แต่มีข้อยกเว้นไว้ในกรณีการกระทำความผิด เป็นการกระทำความผิดโดยประมาท หรือเป็นความผิดลหุโทษ และยังให้โอกาสที่ถือว่าเป็นข้อยกเว้นอีกประการหนึ่งคือ พันโทษจำคุกดังกล่าวข้างต้นมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือ พันโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือนตามคำพิพากษาให้จำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือ หนึ่งปีสำหรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาไม่เกินสามเดือนในคดีเกี่ยวกับการใช้รถกระทำความผิด หรือในกรณี พันโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี 6 เดือน สำหรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาเกิน 3 เดือนแต่ไม่เกิน 3 ปี

อย่างไรก็ดี ข้อกำหนดทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติ รถยนต์ พ.ศ. 2522 ได้ให้โอกาสสำหรับผู้อยู่ในเงื่อนไขหรือข้อจำกัดดังกล่าว โดยกฎหมายกำหนด ให้ผู้ขอรับใบอนุญาตขับขี่สามารถยื่นคำร้อง ต่อนายทะเบียนโดยชี้แจงถึงเหตุผลที่ตนต้องโทษพร้อมกับแสดงหลักฐานว่าตนเป็นบุคคลที่มีความประพฤติเรียบร้อยควรไว้วางใจให้ขับรถยนต์สาธารณะหรือรถจักรยานยนต์สาธารณะได้ แล้วแต่กรณี ให้นายทะเบียนดำเนินการสอบสวนคำร้องดังกล่าวถ้าเห็นด้วยกับคำร้องก็ให้มีอำนาจออกใบอนุญาตขับขี่รถให้ได้ แต่ถ้าไม่เห็นด้วย ให้สั่งยกคำร้องและแจ้งให้ผู้ขอทราบ ผู้ขอมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่ออธิบดี กรมการขนส่งทางบกได้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำสั่งยกคำร้องจากนายทะเบียน ซึ่งคำสั่งของอธิบดีให้เป็นที่สุด ซึ่งกรณีนี้ ในทางปฏิบัติ การขอคัดคำพิพากษา หรือการได้รับใบบริสุทธิ์ (หลักฐานในการปล่อยตัว) อาจทำได้ยากหรือไม่สามารถทำได้ เพราะกฎหมายมิได้เปิดช่องไว้ อีกทั้งการนำใบขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคลมาใช้ในการขับรถยนต์สาธารณะ เป็นการใช้ใบอนุญาตขับขี่ผิดประเภท หากเจ้าหน้าที่ตรวจพบ ก็จะมีผลผิด ต้องระวางโทษปรับ และอาจถูกนายทะเบียนเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ได้

ผลกระทบต่อผู้เคยต้องโทษจำคุกจาก กฎหมายว่าด้วยการเข้าเมืองตามกฎหมายไทย และกฎหมายต่างประเทศ

สำหรับกฎหมายไทย ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจคนเข้าเมือง หรือเข้าประเทศ ถึงแม้ว่าจะมิได้มีผลกระทบอย่างใด ต่อผู้เคยต้องโทษจำคุก เพราะเนื่องจากเป็นกฎหมายที่บังคับใช้กับบุคคลต่างด้าว มิได้ใช้บังคับกับบุคคลที่มีสัญชาติไทยก็ตาม แต่เมื่อเทียบเคียงกับกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจคนเข้า

เมืองของต่างประเทศแล้ว มีความคล้ายคลึงกันโดยเฉพาะ เจื่อนใจและกฎเกณฑ์ทางกฎหมาย เพราะเนื่องจากมีแนวคิด และหลักการ ที่เกิดจากหลักกฎหมายสากล ที่นานาประเทศใช้บังคับ ต่อบุคคลต่างด้าว อีกทั้งยังเพื่อเจตนารมณ์ที่ต้องการคัดเลือกคัดกรอง บุคคลที่จะเข้ามาในประเทศ หรือราชอาณาจักร มิให้เป็นบุคคลที่อาจเข้ามาในประเทศ และก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในสังคม มีข้อนำสังเกตประการหนึ่ง ว่าแนวคิดที่มีต่อผู้เคต้องโทษจำคุกของทุกประเทศ นั้นมีแนวคิดไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีแนวคิดในเรื่องของการจำกัดสิทธิ ของผู้เคต้องโทษจำคุกในลักษณะเดียวกัน สังเกตได้จากข้อกำหนด หรือกฎเกณฑ์ทางกฎหมาย เช่นกฎหมายว่าด้วยการเข้าเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าเมืองและสัญชาติ (Immigration and Nationality Act / INA) ซึ่งกำหนดกฎเกณฑ์รวมถึงคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอ Visa เข้าประเทศสหรัฐอเมริกาไว้ว่า “บุคคลสามารถยื่นขอวีซ่าเข้าประเทศสหรัฐอเมริกาได้ เว้นแต่เป็นอาชญากรที่ได้กระทำคามผิด หรือร่วมกันกระทำคามผิด ไม่ว่าจะเป็ความผิดสำเร็จ (พยายาม) หรือไม่ก็ตามในทางอาญา และ/หรือเสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดี ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา หรือตามกฎหมายของรัฐต่างประเทศ เว้นแต่เป็ความผิดในทางการเมือง” (Immigration and Nationality Act/INA Section 212 (A) (2) Criminal and related grounds (A) (i) (I), (II), สหรัฐอเมริกา) ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายของประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติ คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของบุคคลผู้สามารถยื่นขอวีซ่าเข้าประเทศไทย หรือราชอาณาจักรไทย ว่าต้องไม่เป็บุคคลที่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาของศาลไทย ของตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ หรือมีพฤติการณ์ เป็นที่น่าเชื่อว่า เป็บุคคลที่เป็ภัยต่อสังคม หรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความสงบสุขหรือความปลอดภัยของประชาชน หรือเป็บุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างประเทศได้ออกหมายจับ

จะเห็นได้ว่า ประเทศสหรัฐอเมริกา หรือประเทศไทยก็ได้กำหนดกฎเกณฑ์หรือเงื่อนไข บุคคลที่จะเข้าประเทศไว้ในลักษณะเดียวกัน ซึ่งบ่งบอกให้เห็นถึงการจำกัดสิทธิ ของผู้เคต้องโทษจำคุก ว่าเป็บุคคลที่ไม่พึงประสงค์ให้เข้าประเทศ และเชื่อได้อีกว่า ในหลายๆประเทศ ก็มีข้อกำหนดเช่นนี้ด้วยจริงอยู่ในบางประเทศนั้น โดยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือการมีพันธะกรณีระหว่างประเทศต่อกัน อาจได้รับการยกเว้น ไม่ต้องยื่นขอวีซ่าเพื่อเข้าประเทศ โดยบุคคลสามารถเดินทางเข้าประเทศได้ จะใช้เพียงแค่หนังสือเดินทางเท่านั้น เช่นการเดินทางของคนสัญชาติไทย ไปประเทศสิงคโปร์ ประเทศญี่ปุ่นหรือไต้หวัน แต่ในขณะเดียวกัน ก็ยังมีขั้นตอนในการกรอกเอกสารเพื่อเข้าประเทศเหล่านั้นอยู่ และในเอกสารเข้าประเทศ หรือที่เรียกว่า ใบ ต.ม. ของทุกประเทศก็จะมีช่องให้กรอก โดยมีคำถาม เช่น ใบ ต.ม. หรือแบบฟอร์มเอกสารเข้าประเทศ ของประเทศญี่ปุ่น ที่มีคำถามเพื่อให้กรอกว่า ผู้ที่จะเดินทางเข้าประเทศนั้นเคยต้องคดีอาญาในประเทศญี่ปุ่น หรือในประเทศอื่นมาแล้วหรือไม่ เช่นเดียวกัน



วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย
ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

ผลกระทบต่อผู้เคยต้องโทษจำคุกจาก การกักเงินของกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ในเรื่องของการศึกษาของประชาชนนั้น โดยปกติแล้วเป็นหน้าที่หลักประการหนึ่งของรัฐ ที่ต้องให้การสนับสนุน หรือกำหนดให้ประชาชนของประเทศ ได้รับการศึกษาในภาคบังคับ อย่างไรก็ตาม เมื่อจะกล่าวถึงบุคคลผู้เคยต้องโทษจำคุกมาแล้ว อาจพบกับอุปสรรค หรือมีข้อจำกัด ในเรื่องการศึกษาด้วยเช่นเดียวกัน แม้ว่าจะมีกฎหมาย ซึ่งเป็นข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ เรื่องการศึกษาและอบรมผู้ต้องขัง (ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2483 เรื่องการศึกษาและอบรมผู้ต้องขัง) ให้ได้รับการศึกษาในวิชาพุทธศึกษา วิชาจริยธรรม วิชาพลศึกษา วิชาสามัญต่างๆ อีกทั้งสิทธิของผู้ต้องขังในการศึกษา หรือศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ภายใต้ความร่วมมือระหว่างกรมราชทัณฑ์ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (หนังสือกรมราชทัณฑ์ที่ ยธ0704.1/24306 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 เรื่อง การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สำหรับผู้ต้องขัง) ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถศึกษาความรู้ต่างๆ ในขณะต้องโทษ และเมื่อเวลาที่พ้นโทษแล้ว ผู้ต้องขังเหล่านี้สามารถนำความรู้จากการที่ได้ศึกษา ในขณะที่ถูกจำคุกอยู่ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์สำหรับตนเองต่อไปในอนาคต และอีกทั้งเป็นการป้องกันมิให้กลับมากระทำความผิดอีกในทางอ้อม แต่กระนั้นก็ตาม เมื่อพิจารณาจากกฎหมายฉบับอื่นๆ ถึงเรื่องของเงื่อนไขและข้อจำกัด โดยเฉพาะคุณสมบัติ สำหรับการกู้ยืมเพื่อการศึกษาแล้ว จะเห็นได้ว่ายังมีความขัดแย้งจากกฎหมายและหลักปฏิบัติในเรื่องของการให้สิทธิผู้ต้องขัง โดยเทียบเคียงหรือเปรียบเทียบกับกฎหมายตามข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์เอง แม้ว่าจะกำหนดให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษา แต่ก็เพียงในระดับสามัญเท่านั้น และถึงแม้ว่าในขณะที่ถูกจำคุกนั้น ประสงค์ที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ก็ยังมีข้อกำหนดที่เป็นอุปสรรคและเป็นข้อจำกัดของผู้ต้องขังอยู่ดี เพราะจากข้อกำหนดของของกรมราชทัณฑ์ในการศึกษาต่อของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชนั้น อนุญาตให้แต่ผู้ต้องขังเฉพาะที่ต้องโทษครั้งแรก ไม่เป็นผู้ต้องขังชั้นเลว หรือเลวมาก ไม่เป็นผู้ร้ายรายสำคัญ อีกทั้งยังมีข้อกำหนดเรื่องของการกระทำผิดทางวินัยของผู้ต้องขัง จะถูกตัดสิทธิในการศึกษาทันที มิใช่ให้สิทธิแก่ผู้ต้องขังทุกคน อีกทั้งยังมีข้อกำหนดให้ ผู้ต้องขังจะต้องชำระหรือจ่ายค่าเล่าเรียนด้วยตนเองอีกด้วย

โดยอุปสรรคและข้อจำกัดนั้นยังคงมีให้เห็นและปรากฏต่อไปอีก เพราะที่ผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังอยู่ แม้มีความประสงค์ที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยเลือกการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาจากกองทุนเพื่อการศึกษา ก็ต้องติดขัดกับข้อกำหนดตามประกาศของคณะกรรมการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เรื่อง “หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเป็นผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ และคุณสมบัติของผู้กู้ยืมเงิน” (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 อีก ที่กำหนดคุณสมบัติของผู้กู้เพื่อการศึกษา



ไว้ว่า “จะต้องไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ” เช่นนี้แล้ว จะเห็นได้ว่า แม้ว่าจะถูกจำคุกอยู่ก็ตาม หรือเมื่อพ้นโทษออกมาแล้ว นักโทษเหล่านั้น อาจไม่สามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้ว อาจมีผู้เห็นแย้งว่า กฎหมายที่กำหนดหรือจำกัดคุณสมบัติ นั้น เป็นเรื่องเฉพาะของการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา ซึ่งความเป็นจริงแล้ว ผู้ต้องขัง หรือ ผู้พ้นโทษจำคุก อาจไม่จำเป็นต้องกู้ยืมเงินจากกองทุนเพื่อการศึกษาก็ได้ อันที่จริงแล้ว บุคคลซึ่งเป็นผู้ต้องขังหรือเป็นผู้พ้นโทษแล้ว อาจมีจำนวนหนึ่งซึ่งไม่จำเป็นต้องพึ่งพากองทุนแต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีผู้ต้องขัง หรือผู้พ้นโทษจำคุกอื่นๆอีกจำนวนมาก ที่ไม่สามารถเรียนหรือเข้าเรียนในระดับที่สูงขึ้นได้ เพราะเงื่อนไขของฐานะทางเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงถือได้ว่า เป็นข้อจำกัดของผู้ต้องขังและนักโทษผู้พ้นโทษส่วนหนึ่ง ที่กฎหมายไม่เปิดโอกาสให้

ผลกระทบต่อผู้เคยต้องโทษจำคุกจาก ข้อจำกัดตามกฎหมายแรงงาน

ทั้งหมดนี้ที่ได้กล่าวมาแล้ว อาจเป็นเพียงข้อจำกัด หรืออุปสรรคในทางกฎหมาย ที่มีบัญญัติไว้ และอาจจะยังมีกฎหมายอื่นๆ อีกหลายฉบับ ที่กำหนดหรือจำกัดคุณสมบัติในตัวบุคคลไว้ ซึ่งอุปสรรคหรือข้อจำกัดดังกล่าวเกี่ยวพันโดยตรงกับการดำเนินชีวิต ของผู้เคยต้องโทษจำคุก โดยไม่สามารถดำเนินชีวิตได้เหมือนกับบุคคลอื่นๆ ที่ไม่เคยมีประวัติต้องโทษจำคุก ดังจะเห็นได้จากกฎหมายด้านแรงงาน ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ตามมาตรา 119 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “นายจ้างไม่ต้องจ่ายค่าชดเชยให้แก่ลูกจ้างซึ่งเลิกจ้างในกรณีหนึ่งกรณีใด ดังต่อไปนี้ (1)ทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำ ความผิดอาญาโดยเจตนาแก่นายจ้าง ...(6)ได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ในกรณี (6) ถ้าเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษต้องเป็นกรณีที่เป็นเหตุให้นายจ้างได้ ได้รับความเสียหาย...” จากบทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยตรงต่อการทำงานได้บัญญัติกฎหมายไว้ในเชิงหรือลักษณะแบบเดียวกันกับกฎหมายอื่นๆ ที่จำกัด สิทธิในการได้รับค่าชดเชย จากการกระทำความผิดของตน ซึ่งในทางกฎหมายแรงงานได้กำหนดใน สองลักษณะคือการกระทำความผิดในทางอาญาโดยเจตนาต่อนายจ้างประการหนึ่ง และในกรณีของ การได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาอีกประการหนึ่ง อีกทั้งสองกรณีดังกล่าว สามารถยกเป็นข้ออ้าง ของนายจ้างที่สามารถเลิกจ้างลูกจ้างได้โดยมิต้องบอกกล่าวล่วงหน้า อีกด้วย อย่างไรก็ตาม เหตุยกเว้น ในฐานความผิดโดยประมาทและลหุโทษก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกฎหมายฉบับ อื่นๆ ด้วยเช่นเดียวกัน

ในกรณีดังกล่าวข้างต้น อาจเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดทางอาญาของลูกจ้าง ในขณะที่เป็นลูกจ้างอยู่ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับข้อเท็จจริงอาจมองว่ามีไขปัญหาที่แท้จริง เพราะสิ่งที่ กำลังกล่าวถึงอยู่นี้ เป็นเรื่องของปัญหาที่เกิดจากการเคยต้องโทษจำคุก ประเด็นดังกล่าว สามารถเทียบเคียงได้ในคำถามที่ว่า ถ้านายจ้างทราบในภายหลังว่า ลูกจ้างของตนเคยต้องโทษจำคุกมาก่อน หรือ กรณีที่ผู้สมัครงานให้ข้อมูลอันเป็นเท็จครั้งสมัครงานเกี่ยวกับการเคยต้องโทษจำคุก นายจ้างสามารถ



วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

ให้ออกหรือเลิกจ้างได้โดยทันที โดยมีต้องบอกกล่าวล่วงหน้า อีกทั้งมีต้องจ่ายเงินค่าชดเชย ได้หรือไม่ ในกรณีเช่นนี้ต้องพิจารณาถึงความเป็นสาระสำคัญในเรื่องคุณสมบัติของพนักงานหรือไม่ ถ้ากฎเกณฑ์ของการรับสมัครก็ดี หรือข้อบังคับของสถานประกอบการนั้นถือว่าเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับคุณสมบัติของพนักงานแล้วไซ้ นายจ้างก็สามารถเลิกจ้างลูกจ้างที่เคยต้องโทษจำคุก โดยมีต้องจ่ายค่าชดเชย และมีต้องบอกกล่าวล่วงหน้าได้โดยทันที ซึ่งสถานประกอบการส่วนใหญ่ ในปัจจุบัน มีการกำหนดกฎเกณฑ์และข้อบังคับ ไว้ เป็นสาระสำคัญของคุณสมบัติอย่างชัดเจน

สำหรับหน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานของรัฐอื่นๆก็ดี การให้ข้อมูลอันเป็นที่จว่ามิเคยต้องโทษจำคุกมาก่อน ของบุคคลเหล่านี้ ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วเคยจำคุกมาก่อน อาจส่งผล ก่อให้เกิดเป็นความผิดในฐานะแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 137 ซึ่งมีโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับได้ แต่อย่างไรก็ดี สำหรับเอกชน ดังเช่นนายจ้างผู้ประกอบการเอกชน ก็สามารถใช้สิทธิในทางกฎหมาย แจ้งความ ร้องทุกข์ ต่อลูกจ้าง หรือผู้สมัครงานได้ ในความผิดฐานฉ้อโกง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 ได้เช่นเดียวกัน

ผลกระทบต่อผู้เคยต้องโทษจำคุกจาก ข้อจำกัดทางกฎหมายของวิชาชีพเฉพาะ

นอกเหนือจากอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในฐานะ “ลูกจ้าง” ในองค์กรธุรกิจทั่วไปแล้ว ในสาขาวิชาชีพเฉพาะ ก็เป็นอีกอุปสรรคอีกประการหนึ่งสำหรับผู้เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน แม้ว่าการราชทัณฑ์ จะอนุญาตให้ผู้ต้องขังสามารถเรียน หรือได้รับการศึกษาเฉพาะด้าน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่อย่างไรก็ดี ในทุกๆวิชาชีพเฉพาะ เช่นวิชาชีพครู วิชาชีพทนายความ วิชาชีพเวชกรรม ฯลฯ เหล่านี้ ต่างมีข้อกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่ต้องการสอบใบอนุญาตในสาขาวิชาชีพเฉพาะ อาทิในสาขาวิชาชีพครู ภายใต้พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 44 กำหนดคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูไว้ โดยจำกัดสิทธิของบุคคลผู้เคยต้องโทษจำคุก ในคดีที่ครูสภาเห็นว่าอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ โดยมีให้ได้รับสิทธิในการประกอบวิชาชีพครู อีกทั้งยังบัญญัติข้อกำหนดทางกฎหมายเพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมไปถึงกรณีที่แม้ยังมิเคยต้องโทษจำคุกมาก่อน แต่ถ้าบุคคลนั้น เป็นผู้ที่มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี ก็ไม่สามารถประกอบวิชาชีพครูได้เช่นเดียวกัน

ตัวอย่างอีกหนึ่งสาขาวิชาชีพ อีกสาขาที่ กฎหมายกำหนดสิทธิหรือคุณสมบัติไว้ คือสาขาวิชาชีพเวชกรรม หรือแพทย์ ซึ่งพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 มาตรา 11 ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบวิชาชีพในสาขาเวชกรรม หรือแพทย์ไว้ว่า ต้องไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด หรือคำสั่งที่ขอด้วยกฎหมายให้จำคุกในคดีที่ คณะกรรมการแพทยสภาเห็นว่า จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ อีกทั้งยังมีข้อกำหนดเพิ่มเติม เช่นเดียวกับวิชาชีพอื่นๆ อีกด้วยว่าจะต้องไม่เป็นผู้ประพฤติเสียหาย ซึ่งกรรมการของแพทยสภาเห็นว่า จะนำมาซึ่ง ความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ แห่งวิชาชีพ

พระราชบัญญัติ ทนายความ พ.ศ. 2528 เป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง ซึ่งได้จำกัดสิทธิของผู้เคย



ต้องโทษจำคุกไว้เช่นเดียวกัน เพราะพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 35 (5) ได้บัญญัติห้ามผู้ที่อยู่ในระหว่างต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดจดทะเบียนขออนุญาต ส่วนมาตรา 35(6) บัญญัติห้ามผู้ที่เคยถูกจำคุกเพราะศาลมีคำพิพากษาเป็นที่สุดให้จำคุกในคดีที่คณะกรรมการเห็นว่าจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียมาสู่วิชาชีพจดทะเบียน ดังนั้นถึงแม้ว่า ผู้เคยต้องโทษคุก จะสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นปริญญาแล้วก็ตาม แต่เนื่องด้วยข้อกำหนดทางกฎหมาย ที่ได้บัญญัติไว้ เป็นพระราชบัญญัติในสาขาวิชาชีพเฉพาะ กำหนดคุณสมบัติห้ามไว้

ปัจจุบันผู้ที่ต้องโทษจำคุก ทุกเรือนจำในประเทศ มีสัดส่วนของการเรียน หรือศึกษาในวิชาหรือสาขานิติศาสตร์ มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับสาขาวิชาอื่นๆ ที่เปิดโอกาสให้ผู้ต้องโทษจำคุกสามารถศึกษาได้ โดยมีจำนวนผู้ศึกษาระดับชั้นปริญญาตรีในสาขานิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ถึง 735 คน (สำนักพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์, จำนวนนักศึกษาผู้ศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชา นิติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ข้อมูลเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559) แม้กระนั้นก็ตาม เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว บุคคลเหล่านั้น ที่เคยต้องโทษจำคุกก็ไม่สามารถประกอบวิชาชีพในทางกฎหมาย ที่ตนเคยศึกษาและได้รับปริญญาได้อีกเช่นกัน เพราะคำตอบนั้น เกิดจากข้อบัญญัติทางกฎหมายที่กำหนดและจำกัดสิทธิไว้นั่นเอง

พระราชบัญญัติล้างมลทิน และ พระราชกฤษฎีกากอภัยโทษ

ภายใต้ข้อบัญญัติทางกฎหมายจากกฎหมายหลายๆฉบับ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ที่ได้กำหนดและจำกัดคุณสมบัติเฉพาะ ให้มีผลต่อในทางลบต่อผู้เคยต้องโทษจำคุกก็ตาม แต่ก็ยังมีบางช่องที่ยังมีและเป็นประโยชน์ ต่อผู้เคยต้องโทษจำคุกในอีกทางหนึ่งด้วยเช่นกัน เช่นการได้รับประโยชน์จากพระราชบัญญัติล้างมลทิน และพระราชกฤษฎีกากอภัยโทษ ในการได้รับการปล่อยตัวจาก ทัณฑสถาน แต่อย่างไรก็ดี การได้รับประโยชน์ จากพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกา ทั้งสองนั้นจะเปิดช่องทางให้ผู้เคยต้องโทษ ได้รับโอกาสทางสังคมและกฎหมาย เฉกเช่นบุคคลอื่นที่ไม่เคยมีประวัติต้องโทษจำคุกมาก่อนหรือไม่ อย่างไรนั้น จำเป็นต้องศึกษาในรายละเอียดของกฎหมายทั้งสองให้ถ่องแท้ เพราะอันที่จริงแล้ว การได้รับประโยชน์จากกฎหมายทั้งสองนั้น เป็นเพียงการที่กฎหมายทั้งสอง ตราขึ้นเพื่อล้างประวัติการรับโทษ ในทางอาญา ก่อนและ ในวันที่ประกาศใช้กฎหมาย แต่โดยกฎหมายทั้งสองฉบับนั้น หาใช่เป็นกฎหมายที่ จะให้โอกาสต่อผู้ต้องขังทุกคน และในทุกโอกาส เสมอไป หรือในทุกๆปี กฎหมายทั้งสองนั้น เป็นกฎหมายพิเศษ ที่มีการประกาศใช้ในวาระพิเศษหรือวโรกาสพิเศษ เท่านั้น และมีได้เกิดขึ้นบ่อย เช่นในวโรกาสที่ พระบาทสมเด็จพระปรมิทร มหาภูมิพล อดุลยเดช ฯ มีพระชนมพรรษาครบ 80 พรรษา เมื่อปี พ.ศ. 2550 หรือ พระราชกฤษฎีกา พระราชทานอภัยโทษ เนื่องในโอกาสแรกนับแต่ขึ้นทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์ พ.ศ. 2559 เป็นต้น

ในอีกประการหนึ่ง กฎหมายทั้งสองเป็นกฎหมายพิเศษ ที่ล้างเฉพาะแต่ประวัติการรับโทษเท่านั้น ตามเนื้อความที่พระราชบัญญัติล้างมลทิน พ.ศ. 2550 มาตรา 4 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ให้ล้างมลทิน



วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

ให้แก่บรรดาผู้ต้องโทษในกรณีความผิดต่าง ๆ ซึ่งได้กระทำก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2550 และได้พ้นโทษไปแล้วก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยถูกลงโทษในกรณีความผิดนั้น ๆ” กฎหมายทั้งสองฉบับ หาได้ล้างความผิดที่ได้กระทำไม่ และยังเป็นดุลยพินิจของคณะกรรมการในหน่วยงานต่างๆของรัฐ หรือคณะกรรมการ/ผู้จัดการฝ่ายบุคคล ของภาคเอกชน ในการรับสมัครบุคคลเหล่านี้เข้าทำงาน เพราะในกฎหมายต่างๆ ทุกฉบับได้กำหนดขยายความออกไปในการให้อำนาจในการพิจารณาอีกว่า ขาดคุณสมบัติเพราะเหตุบกพร่องทางเกียรติศักดิ์ทางวิชาชีพ หรือศีลธรรมหรือไม่ อีกทางหนึ่ง ประกอบกับประวัติอาชญากรก็มีได้ล้างชื่อออกจากทะเบียนประวัติอาชญากร เพียงแต่ ในท้ายของประวัติมีเพียงหมายเหตุว่า “ให้ตรวจสอบรายชื่อจากพระราชบัญญัติล้างมลทิน พ.ศ. 2550” เท่านั้น ซึ่งในปัจจุบันนี้ ทุกหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานทางกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานภาครัฐต่างๆ หรือแม้แต่หน่วยงานเอกชน ในรูปของบริษัท ห้างร้าน ของเอกชน บุคคลธรรมดา สามารถเข้าไปตรวจสอบทะเบียนประวัติอาชญากรได้ ในเว็บไซต์ ของกองทะเบียนประวัติอาชญากรได้แล้ว (<http://www.afisqonline.com>) ภายใต้บทบัญญัติแห่ง พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

บทสรุป

ตั้งที่ได้อ่านมาแล้วว่า มีบทบัญญัติต่างๆ ของกฎหมายไทย ที่ได้กำหนดคุณสมบัติ และจำกัดสิทธิของผู้เคยต้องโทษจำคุกไว้ หลายๆฉบับ การที่มีข้อกำหนดเช่นนี้ หาได้แตกต่างไปจากหลักกฎหมายของต่างประเทศไม่ โดยเฉพาะ ตัวอย่างในเรื่องของการเข้าประเทศของบุคคลต่างด้าว ของประเทศสหรัฐอเมริกา ต่างก็มีลักษณะหรือข้อกำหนดในแบบเดียวกัน ในการจำกัดสิทธิ ต่อบุคคลดังกล่าว แม้ว่าจะได้มีความเห็นของหลายฝ่าย ที่ไม่เห็นด้วย โดยเฉพาะฝ่ายที่ให้ความสำคัญต่อเรื่องสิทธิมนุษยชน พยายามเรียกร้องให้มีการแก้ไข โดยการให้สิทธิของผู้เคยต้องโทษจำคุก เสมอบุคคลโดยทั่วไป อีกทั้งยังมีผู้เสนอ ในทางทฤษฎีอีกด้วยว่า การจำกัดสิทธิ และกำหนดคุณสมบัติเช่นนี้ อาจเป็นผลร้ายมากกว่าผลดี ตามหลักทฤษฎีตีตรา (Labeling Theory) โดย Howard S. Becker, นักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน ซึ่งมีแนวคิดว่าการที่คนในสังคมตีตราว่าเป็นคนที่สังคมไม่ยอมรับ ซึ่งถือว่าไม่ให้โอกาสบุคคลที่กระทำความผิดและกลับตัวกลับใจแล้ว จะทำให้เกิดการผลักดันให้เป็นคนไม่ดี และมีโอกาสที่จะทำให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ และเป็นปัญหาต่อสังคม ซึ่งปัจจุบันเป็นปัญหาที่สำคัญในสังคมไทย โดยเฉพาะบุคคลที่เคยต้องโทษจำคุก แต่อย่างไรก็ดี โดยวัตถุประสงค์ของบทความนี้ ต้องการชี้ให้เห็นถึงผลกระทบจากกฎหมาย ที่จะเกิดขึ้น ต่อบุคคล ที่ต้องโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และหลังจากการพ้นโทษออกมาสู่สังคมภายนอก จะเห็นได้ว่า มีกฎหมายหลายฉบับ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต การทำงาน จำกัดสิทธิ เพราะเนื่องจากการเคยต้องโทษจำคุก เสมือนหนึ่งเป็นการถูกลิดรอนโอกาสชีวิต มีอาจใช้ชีวิตของตน เยี่ยงบุคคลอื่นๆ ที่มีได้ถูกต้องโทษจำคุกจากการกระทำความผิด ซึ่ง



อาจเกิดขึ้นเพราะเหตุที่มีได้ยั้งชั่งใจ หรือเจตนาโดยเพียงคิดว่า แม้ได้รับโทษจำคุก แต่อีกไม่นานก็พ้นโทษแล้ว ดังนั้นจึงเป็นที่มาของวัตถุประสงค์ของบทความนี้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเตือนใจให้มีสติ และสามารถยั้งชั่งใจ ก่อนตัดสินใจที่จะกระทำความผิด และรัฐควรจะหาวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมีกระบวนการ มาดูแลบุคคลเหล่านี้ ซึ่งจะทำให้ลดปัญหาเหล่านี้ได้ และทำให้สังคมปลอดภัย

บรรณานุกรม

- กรมราชทัณฑ์, (ม.ป.ป.). **ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2483.** สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2561, จาก <http://www.correct.go.th/lawcorrects/index1.php?gr=1>
- กรมราชทัณฑ์, (ม.ป.ป.). **กฎกระทรวงมหาดไทย, ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479.** สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2561, จาก <http://www.correct.go.th/fdcthon/document/11001.pdf>
- กองทะเบียนประวัติอาชญากร, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). **การตรวจสอบทะเบียนประวัติอาชญากร.** สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2561, จาก <http://www.afisqonline.com/>
- ไพบูรณ์ เปียศิริ. (บก.). (2560). **ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับสมบูรณ์ แก้ไขเพิ่มเติมล่าสุด พ.ศ. 2560.** กรุงเทพฯ: พี เอ็น เอ็น มีเดียกรุ๊ป พับลิชชิง บจก.
- ฝ่ายวิชาการสูตรไพศาล. (2560). **ประมวลกฎหมายอาญา.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ สูตรไพศาล
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (ม.ป.ป.). **พระราชบัญญัติความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534.** สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2561, จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%C717/%C717-20-2534-001.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (ม.ป.ป.). **พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551.** สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2561, จาก <https://www.ocsc.go.th/node/384>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (ม.ป.ป.). **พระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522.** สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2561, จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%A111/%A111-20-9999-update.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (ม.ป.ป.). **พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522.** สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2561, จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%C301/%C301-20-9999-update.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (ม.ป.ป.). **พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525.** สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2561, จาก http://web.krisdika.go.th/data/lawabout/lawdetail/law-detail_099.htm



วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย
ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562)

- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (ม.ป.ป.). พระราชบัญญัติ หนายความ พ.ศ. 2528. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2561, จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%B701/%B701-20-2528-001.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (ม.ป.ป.). พระราชบัญญัติล้างมลทิน พ.ศ. 2550. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2561, จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%C507/%C507-20-2550-a0001.htm>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (ม.ป.ป.). พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2545. สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2561, จาก http://web.krisdika.go.th/data/law/about/lawdetail/lawdetail_088.htm
- สำนักพัฒนาพฤตินิสัย, กรมราชทัณฑ์. (ม.ป.ป.) จำนวนนักศึกษาผู้ศึกษาปริญญาตรีสาขาวิชานิติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2561, จาก <http://br.correct.go.th/spn/index.php/2011-12-14-03-17-26>,
- Erving Goffman (n.d.) Retrieved August 2018, from Wikipedia Website: https://en.wikipedia.org/wiki/Erving_Goffman
- Howard S. Becker (n.d.). Retrieved August 2018, from Wikipedia Website: https://en.wikipedia.org/wiki/Howard_S._Becker
- U.S. Citizenship and Immigration Services (n.d.). INA: Act 212 General Classes of Aliens Ineligible to Receive VISAS and Ineligible for Admission; Waivers of Inadmissibility. Retrieved August 2018, from <https://www.uscis.gov/ilink/docView/SLB/HTML/SLB/0-0-0-1/0-0-0-29/0-0-0-2006.html>

